

EUN RUBLOAK

Erriko kaleak utsik dagoz.

Lokatza eta edur-nabarra buztiñetan. Tanke gudatresneen arrastoak ugari eta naasi. Gerratea da.

* * *

—Ez, ez, ez..! Ama, lagundu eidazu..! Mesedez..!

Intziri luze penagarri batek eten dau gauaren ixilla. Etxeetako ate guztiak barrutik trankaz itxita dagoz; baiña, beti izaten dabe etxeetansartzeko aitzakiren bat soldatu zar auk:

—Dan, dan.

—Nor da?

—Atea irikitzen ba daustazue... Ura bear dot, ez bait dago erri onetan iñungo iturririk kalean...

Aterik irikitzen ba'dozu, galdura zera. Bildurrak eraginda, etxeko atea zabaldu daben zenbaitek intziri eta negar atea iriki ondoren...

* * *

Errixka txiki kutuna.

Mendi-magal luze batean etzanda. Goiko gailurrak, zuri elurrez; beerago, nabar; errian loa buztiñez... Erriaren erdian, etxez inguratutik, oillaloka txitaz bezelatsu, eliza kanpai-dorrea zerura begira dauala, kristau zaar auen begiak dagozen bezala.

Bei, zaldi, asto etaardi ikuilluetan; pipar-gorri xortak sukaldeetan zintzilik. An beeran, Bekokalean, ikastola eta maixuaren etxea. Gaur da bigarren gau tristeia soldaduak sartu ezkeroztik. Maixua, emaztea eta seme-alabak urduri dagoz. Iñor dabil kaleko etean. dan-dan. Yuskak maigaiñeko kutxillorik aundiena artu du eskuetan. Kateriñek, berriz, yuskarem arrebat, ikuilluan gorde dau bere burua, egur-artean.

—Dan, dan. Berriz ere atean.

Yuskak kutxilloa eskuetan. Aita-amak alkarri begira ate alkarri elduta atsekabearen atsekabez.

—Dan, dan. Irugarrenez.

—Zer egingo dot, aita?

—Eragin, seme ateari okerragoak gerta ez ditezen eta gorde begien artetik kutxillo ori.

—Ez, aita, ez; nere arrebari ez dio iñortxok ere ikuturik egingo!

—Yuska, kendu nere aurretik arma ori.

—Dan, dan, dan...

—Neuk irikiko dot! diño Amak. Bai, banoa...

Poliki-poliki eragin dio amak ateari. Arnasa eta biotza biak batera gelditu zaizkio une artan:

—Ur apur bat nai nuke... Ez bait da iturririk kalean...

Kutxillo-kirtenari eldu dio Yuskak. Bildur zutena gertatu da: soviet-gudaria daukate ate-ondoan, barrura sartzeko baimenaren zai. Ofizial jazkera dau. Une batean denak ixil, ez itzik, ez arnasarik...

—Pasa neike aurrerago..?

—Bai, jauna, bai, pasa barrurairiño. (Aitak gudariari.)

—Eskerrik asko.

—Ez da zeren.

—Ur apur bat, mesedez...

Amak dakarkio ura sukaldetik antxosin batean.

—Eskerrik asko.

Zanga-zanga ura soldaduaeren zintzurretik beera.

Edanda gero:

—Eskerrik asko, berriz ere. Emen semea apaizgaia dozue.

Argizari zuria odolaren ordez zaiñetan: zuri gelditu dira irurak, aita, ama eta semea:

—Bai, jauna.

—Esan apaizari biar Pazko-Eguna dela eta Errusian ere Pazko-Eguna aspatzeko oitura badogula. Kanpaiak nai dodaz goizetik eta Meza ondoren.

Besterik gabe, gudari-agurra egin etabadoa etorri dan bidetik.

Ikuillutik urten dau Katariñek. Emezortzi urte bete-barriak. Gordin, panpoxa, baltzarana. Begi baltz, illematasa baltz:

—Entzun al dozue?

—Bai, aita-Kateriñek erantzun-baiña ez geiegi fia.

—Ez dausku okerrik egin...

—Eta, zenbat oker egin dabez bi egun larri oneitan..?

Auzo guztia kezkatutik dago. Kontuz, aita.

—Zergaitik ez..? (Yuskak Kateriñeri.) Zure onagaitik, orren kontra, aitzoz jagiko nintzan, bearrik izan ba'litz; orain barriz, bere agindua bete bearrezkoa dala deritzot.

—Baiña, seme (amak erantzun) apaizengana joatea arrisku aundiegia da...

—Aundiegia, ez.

—Eta bidean gudari gorri oietako batek elduko ba'li-zu... Eta biar Meza ematea txorakeri aundi bat ba'litz...

—Ama, biar Pazko-Eguna dogu eta ez nuke nai nere kulpaz orrelako egunez Mezarik ez egotea... Apaizengana joan bear dot!

—Ez, seme, ez zaitez joan..!

—Bai, andratxo, joaten utzi egiozu, ez dau bestela bakerik izango ta.

—Bai, ama. Eta oraintxen bertan noa; gero apaizak jakingo dau Mezarekin zer egin.

Iltzedun oiñetakoak jantzi eta orra or nun dijoan saltaka, loitik loira, Yuska apaizgai mutil gaztea...

* * *

Gertakizun auk 1944 urtekoak dira. Hungriako errixka batekoak. Erri txikia, erri xarmanta, baserria... Pazko-Eguna biar. Errusiako soldaduak errian sartu ziranetik bi egun t'erdi. Gudari oneik dirala ta, bildurra kokatu jako erri politari bere barruan. Basauntzek baiño bildur geiago dabe baserritar oneik euren biotzean...

Jo dau apaiz-etxeko atea Yuskak.

KONTU KOTARI

—Nor da?

—Yuska naiz, jauna.

—Sartu bizkor barrura. Ate zaarrak txirrio... Apaizak berekiko: Ate onek koipe apur bat blar dau. Yuska apaizaren aurrean, arnas-estuka, itzik atera eziñik.

—Zer dok, mutil. Bildurra ematen daustak...

—Ara, jauna... soviet-ofizial batek agindu daust zuri esateko, biar goizean kanpaiak jo eta Meza emateko...

—Zeeerrr..?!

—Kanpaiak jo eta Meza emateko...

—Kanpaiak jo eta Meza eman..?!

—Bai, bai, orixe esan daust.

—Ez al dok tranparen bat izango..?

—Ez ba jakin...

—Izango ba'litz..?

—Kaiola barruan, xagu baten antzera, arrapatuta geldituko giñakela.

—Eta, izango ez ba'litz..?

—Mezarik gabe Pazko-Egunean bildurkiak izan generala.

—Korapilloa dok au, Yuska, eta ez nolanaikoa.

—Zer egingo dogu..?

—Orixo galdetzen joat neuk be...

—Nik, jauna, Meza emongo neuke.

Goizeko seiretan kanpaiak jo eta Meza ematekotan gelditu ziran biak.

* * *

Ez zan gau ura berealako batean pasa. Gelako solairuari begira igaro eban denbora gure apaiz zaarrak. Aspaldian ormak zuritu gabe egoala konturatu zan. Gudara gorri areik errian egozan artean kanpaiak jo eta Meza ematoa, ez al zan zorakeri utsa..? Ez ote zan ori zuur-falta izugarria..? Zuurkeri eta prudentzia bildurkeriarekin bat gertatu oi dira sarritan... Bere bildurkeriaren kulpaz eta erruz, Pazko-Egunean, erria Mezarik gabe iztea, ez al zan Jainkoganako maitasun gutxi agertzea..? "Ni gizen aurrean ukatzen nauena, neuk ere bera ukatuko egingo dot neure Aitaren aurrean..." "Bere bizia gordetzen dauanak, berorrek galduko dau bizi ori; neregaitik galtzen dauanak, berak gordeko dau beretzat..." Jesusen esaera oneik eta onein antzeko beste asko etorkiozen burura etengabeko errenkada luzean... Alderantzitik gauzari, arazoari, begiratu ezker, ez al zan Mezea emotea zuurkeri edo prudentziaren kontrako pekatua..?

—Zuurkeria, askotan beintzat, bildurkeriaren tapaki bat, estalki bat, besterik ez dozu. (Esaten euzon adimenak.)

—Bildurra badot nerekin, bildur aundia; baiña, nik ez dot nai bildurragaitik jokatu, ezta zuurkeriaren aurka ere...

—Martiri bokaziorik ez dozu nunbait; konfesoarena bakarrik... (Adimenak berriro.)

—Geiago gustatzen zait konfesoare martiri baiño, eziñ ori ere ukatu...

—Eta bildurra dala-ta Meza zenduke Pazko-Egunean..?

—Ori ere ez!

Bere buruarekin eztabaidan igaro eban gau osoa gure apaiz onek. Gezurretan ari ote zan soviet-gudaria? Egitan

ari ote zan? Nolajakin probarik egin gabe? Bere Jainkoaren eskuetan ipiñi eta pekatu guztien barkamena eskatu euzon: —Jauna, zure naia bete dedilla. Ez dot nik korapillo au eskatzeko aalmenik.

Yagi eta bizarra kendu ondoren, eleizara txiliña jotzera. Sokari eskuekin eldu eutsonean, biotza zeukan neurri-gabeko taupadaka: —Latzta dok eskuetan soka au. Nere urkamendiko soka ote..? Ez dok leuna izango samea estutuko daustanean... Zalantzik urten bear: —Jainkoaren izenean! Ori esanaz batera ekin deutso sokatik tiraka gora ta beera: Tilin talan, tilin talan, tilin talan...

Enara bizkorren antzera kanapi soiñu alaiak arbolatik arbolara, etxetik etxera, malkorretik malkorrera, menditik mendira agur zoragarria kantari... Erriko oge guztietan izua zegoan, tristurarekin batera, kokoldurik. Egoera larri aretan kanpai-ots alaiak zarrada eragiten eutsen kristau bildurki arei bizkarrean gora: —Zer asmo txar ete erabilleten buruetan Errusiako soldadu sinisgabe areik Pazko-Egunean kanpaiak jotzen asteko..?

Leioetako kurtiñapeetatik ikarak zabalduriko begiak agiri ziran nun-nai. Biotza kuskurturik, arnasea geldirik, oiñak loturik... Zer ete zan a..?

—Mezatarako deia da. Joango gera..?

—Ez, gizona, Jainkoak daki kanpaiak zeiniek jotzen dituan..!

—Apaiza izango al da joalea...

—Ez burutik eginda ez ba'dago. Ori tranpea da.

* * *

Bigarren kanpai-saiorako Yuska elizan da.

—Egun on, Yuska. Iñor ba'da kalean..?

—Ez, jauna, ez dot iñortxo be ikusi.

—Lo egin dok?

—Ez asko, jauna.

—Aldarako argizariak biztu eta liburua iriki.

—Nik, jauna, konpesatu nai neuke aurretik...

Yuskak bere bizi guztiko pekatuen barkamena eskatu dio Jainkoari etabere ordeko dan apaizari. Ondoren Mezatarako jantzi da apaiza.

—Begira, Yuska, elizan iñor dagoen.

—Iñortxo be ez.

—Jo egik irugarrena.

Irugarrenez kanpaiaren soiñu alaia, kaleetan zear, etxeetako ate-zirrikitu artetik, baserritar bildurki arein belarrietan kokatu da:

—Ze deabru ote dabil kanpai-joka..?

—Ori tranpea dala gu iruzurtzeko. Engaiño utsa.

Meza asteko ordua da. Eliza utsik. Iñortxo be ez da agertu.

—Zertarako etorri ete gara, Yuska. Engaiñua dogu eta tranpan jausi gara.

Iruzur egin gaitue. Beste guztiak gu baiño zurrangoak tonto lehiko galantak gu...

—Gaur Pazko-Eguna dogu, Jauna.

—Bai, ori bere alan da. Geure buruak arriskuan jartzerik merezi du dau. Goazen!

Urten dale aldarara: —In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti... Elizako atek txirrioka. —Koipe gutxi dau ate orrek (pentsau dan aladeak). Bat-batean apaizak eta Yus-

kak, biok batera, atzera begiratu dale: —Nor ate da? Nor izango eta soldatu komunista da sartu dana elizan... Danba, danba, danba... Pauso bakoitzaren danbadak ormeetan gora dijoaz, eliza-goienak arrapatu arte. Zapaian jo eta beera datoz berriro: danba, danba, danba...

Aurrera dator. Apaiza eta bere akolitua, biak mututu dira. Izarditik bekokiak otz. Bizkarretik barrura bala baten zirria noiz sartuko dagoz ixil eta geldi. Danba, danba, danba pausoak aurrerago eta urrerago. —Ain gertutik ez dau utzik egingo (apaizak berekiko). —Ene Jainko, artu egizu nere anima (Yuskak otoi). Pausoak gelditu egin dira. —Oraintxen asiko da tiroka... Ez, ba... Belaunikatu egin da... Dominus vobiscum. —Et cum Spiritu tuo.

Izardi larritan, Meza aurera doa. —Noiz sentituko ete dodaz bala-zuloa bizkarrean..? Zertan ete dago?

Meza-erdikoa. Tilin, tilin...

Jaunartzea. —Orain asiko ete da tiroka..?

—Txiist, txiist..! Gudariak.

Yuskak eta abadeak, biok batera, eragin dautsoe buruari atzera begiratzeko...

—Komunioa emateko..? Gureak egin jok oraintxen...

Une onetan garbituko gaitu...

—Ecce Agnus Dei... Ona emen Jainkoaren Bildotsa...

Ez da tirorik.

—Kristoren Gorputza.

—Amen.

Sobiet-gudari izardunak Jauna artu dau apaltasunaz. Yuskak eskuetan daraman zillarrezko bandejatxoan eun rubloko diru-papera dar-dar...

* * *

—Garai aietan eun rubloko papera diru aberatsa zan, sinistu eidazu.

—Soviet ofizial aren barririk izan al zenduen geiago, Yuska?

—Ez. Etorri zan bidetik joan zitzaigun iñungo aztarnik utzi gabe.

—Nik usten neban ruso guztiak adardun deabruak zirela...

—Oietakoak be izango dira, eta nun ez? Baiña kristau zintzo bildurgabeak be bai dirudienez...

* * *

Yuska, gerrateko goseak eraginda edo, birikietatik gaitotu zan. Sendatzeko biderik ez errian eta erbestera exilatu bear bere burua. Urte asko dira Hungriatik alde egin ebala eta Erroman ezagutu neban. berak esandakoak sinisten dodaz. Bera bait zan gertaera onein lekuko eta testigu.

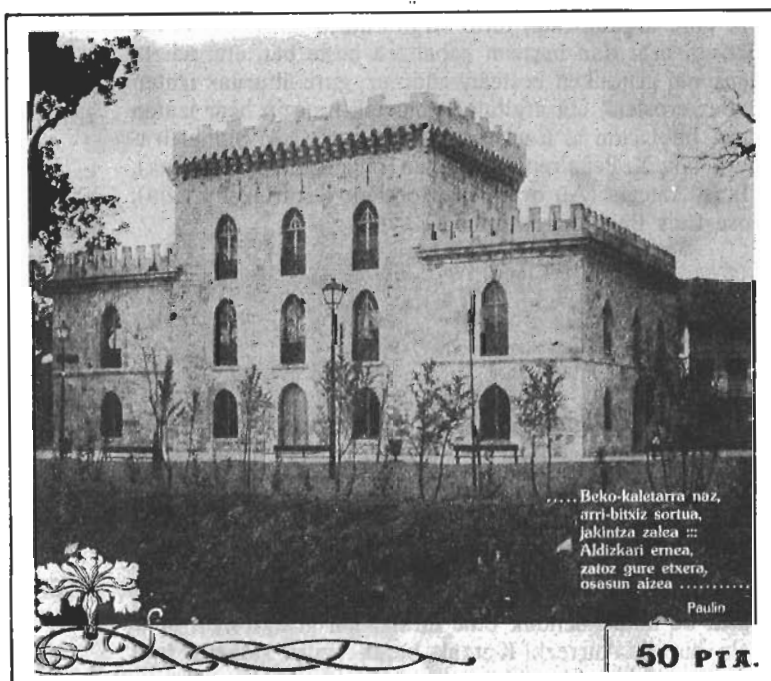
ARRINDA'TAR ANES

MUNGIARRAK BIZI-BIZI DIARDUE LANEAN

UDAL-BATZA BULTZAGILLE DALA.

ONA EMEN ATERA DABEN ALDIZKARI EDERRA!

- Erriko lanak
- Mungialdeko barriak
- Kondairako jakingarriak
- Literatura
- Musika
- Osakuntza
- Argazkiak
- Margolaritza
- Kirolak...

.... Beko-kaletarra naz,
arri-bitsiz sortua,
jakintza zalea ::
Aldizkari emea,
zatoz gure etxera,
osasun alzea .....

Paulin

50 PTA.